Po konfiskacie nakład drugi

Nr. 45 (5667) — WARSZAWA, SOBOTA 3 LUTEGO 1934 r. — Rok XXXVIII.

NIECH ŻYJE RZĄD ROBOTNICZY I WŁOŚCIAŃSKI

REDAKCJA przyjmuje interesantów od 1 i pół do 3-ej po południu.
Za zwrot rękopisów Redakcja nie odpowiada.
ADMINISTRACJA czynna od 9—5 bez przerwy, w soboty do 3 popoł.
KASA czynna od 12 do 2-ej

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

ROBOTNIK

CENTRALNY ORGAN P.P.S.

PROLETARJUSZE WSZYSTKICH KRAJÓW ŁĄCZCIE SIĘ!

NIECH ŻYJE SOCJALIZM!

WARSZAWA, UL. WARECKA NR. 7
REDAKCJA — tel. 8.06-70
DYREKCJA — 2.20—13
ADMINISTRACJA — 6-13-69
DRUKARNIA — 2.76-43
KONTO CZEKOWE W P.K.O. 175

Cena numeru 20 groszy

XXIII Kongres P.P.S.

Pierwszy dzień obrad

Otwarcie Kongresu. Sprawozdania i referaty. Początek dyskusji

XXIII Kongres Partji naszej zebrał się wczoraj pod wrażeniem chwili wyjątkowej, jaką przeżywa Socjalizm zarówno w Polsce, jak zagranicą. Poczucie, że socjalizm znajduje się w przededniu wydarzeń wielkich, przełomowych, wycisnęło swe piętno zarówno na nastroju delegatów i gości, jak też na przemówieniach referentów i delegatów. Ogromna powaga biła z tych przemówień. Wszyscy towarzysze zdawali sobie sprawę, że przemawiają w „chwili osobliwej", że z tych przemówień ma się rodzić czyn, decydujący o jutrze. Jakkolwiek więc oceniać będziemy dyskusję kongresową, jedno jest pewne: każdy z uczestników dyskusji z najlepszą wolą analizuje sytuację obecną, starając się znaleźć najodpowiedniejsze wyjście w duchu programu i celów socjalizmu. Zmagają się idee, ścierają się poglądy, krzyżują się ze sobą w pojedynku wyznania taktyczne, — ale nad wszystkiem góruje WIARA W SOCJALIZM I W BLISKIE JEGO ZWYCIĘSTWO. I to nadaje Kongresowi piętno wyjątkowej powagi i uroczystości.

***

Sala teatralna Z. Z. K. w której odbywa się Kongres, tonie w purpurze sztandarów partyjnych, zwiastującej czerwony brzask SOCJALIZMU.

***

Kongres Partji naszej, XXIII z kolei, rozpoczął się o godz. 11-ej odegraniem przez orkiestrę **pracowników Elektrowni**, pod sprawnem kierownictwem tow. **Turczyńskiego:** 1) wiązanki pieśni robotniczych, 2) uwertury „Robespierre" i „Czerwonego Sztandaru".

Zagajenie

MOWA TOW. WILHELMA TOPINKA.

Tow. **Topinek**, urzędujący wice - prezes Rady Naczelnej, otwierając XXIII Kongres PPS, scharakteryzował niesłychanie trudną i ciężką sytuację gospodarczą i polityczną, w jakiej Kongres nasz toczy swoje obrady: rozmiary bezrobocia i nędzę mas; system „sanacyjny", którego wyrazem są: **sądy doraźne, Brześć, niszczenie ustawodawstwa społecznego.**

(oklaski).

Również wśród oklasków, tow. **Topinek** wyraził, imieniem Kongresu, podziękowanie dla ławy obrońców w procesie brzeskim (na ręce mec. **Leona Berensona**).

Z entuzjazmem przesłano pozdrowienia i życzenia na Kongresie, z powodu choroby tow. tow. **Bolesławowi Limanowskiemu** i **Ignacemu Daszyńskiemu**.

Mówiąc o niszczeniu przez „sanację" **ustawodawstwa społecznego**, mówca stwierdził z radością, że klasa robotnicza, mimo niesłychanie ciężkich warunków, z godnością walczy o **utrzymanie swoich praw.**

Następnie tow. **Topinek** odczytał długą listę nazwisk towarzyszów, którzy zmarli w okresie od ostatniego Kongresu, a następnie tych, którzy zostali zabici **w walkach o pracę.**

Z głębokiem wzruszeniem, stojąc, uczestnicy Kongresu wyrazili hołd pamięci tych, którzy odeszli od nas nazawsze.

Na liście zmarłych znajdują się nazwiska zasłużonych, niezapomnianych towarzyszów: **Zygmunta Marka, Henryka Kłuszyńskiego, Antoniego Czajora, Andrzeja Suchego, Antoniny Szererowej, Aleksandra Masłońskiego, Michała Węglowskiego, Stanisława Nehrynga** i wielu, wielu innych.

XXIII Kongres PPS został otwarty.

Wybór prezydjum

Przystąpiono do wyboru Prezydjum. Kongres powołał, na wniosek C. K. W., Prezydjum XXIII Kongresu PPS w następującym składzie:

Tow. tow. **Z. Żuławskiego, A. Szczerkowskiego, Fellera, D. Kłuszyńskiej, J. Machaya;** sekretarz — tow. **K. Pużak.**

Kontrpropozycja tow. **Chodyńskiego** co do składu prezydjum nie została przez Kongres przyjęta.

HONOROWE PREZYDJUM.

Do honorowego prezydium powołani zostali tow. tow.: **N. Barlicki, A. Ciołkosz, S. Dubois, H. Liberman, M. Mastek i A. Pragier** oraz tow. tow.: **B. Limanowski i I. Daszyński.**

Obejmując przewodnictwo, tow. **Żuławski** wyraził, imieniem prezydium, podziękowanie, a następnie stwierdził, że ponieważ jesteśmy wszyscy ludźmi walki, głębokich przekonań i gorącego temperamentu — dyskusje między nami muszą być ostrzejsze, niż wśród innych ugrupowań. Nie zapominajmy jednak ani na chwilę o tem, że **przedewszystkiem łączy nas walka o ład i sprawiedliwość, o przebudowę ustroju.** Nie traćmy tego z oczu przy najgorętszych nawet dyskusjach.

Po przyjęciu **regulaminu i porządku dziennego,** oraz po odegraniu przez orkiestrę kilku pieśni rewolucyjnych, przystąpiono do **przemówień powitalnych** oraz do odczytania listów i depesz, nadesłanych na Kongres.

Powitania

Listy i depesze od bratnich organizacyj zagranicą

Listy i depesze z gorącemi życzeniami dla Kongresu nadesłały następujące bratnie organizacje zagraniczne:

Angielska Labour Party;
Belgijska Partja Robotnicza;
Francuska Partja Socjalistyczna;
Austrjacka Socjalna Demokracja;
Hiszpańska Partja Socjalistyczna;
Holenderska Socjal. Dem. Partja Robotnicza;
Węgierska Socjal. Dem. Partja Robotn.;
Niemiecka Socjal. Dem. Partja Robotn.;
Duńska Socj. Demokracja;
Estońska Socjal. Partja Robotnicza;
Fińska Socjal. Dem. Partja;
Rosyjscy Eserzy (na emigracji);
Socjal. Partja Gruzji (na emigracji);
Tow. Paplauskus, imieniem robotników i włościan litewskich;
Zw. Socjalistów Polskich w Ameryce;
Polska Socj. Partja Robotnicza w Czechosłowacji;
Amerykańska Partja Socjalistyczna.

Od bratnich organizacyj w Polsce

Od bratnich organizacyj w Polsce nadeszły następujące listy i depesze:

od *Ukraińskiej Partji Socjalno - Demokratycznej w Polsce*, od *Zarządu Głównego Związku Włókienniczego*, od *Komisji Okręgowej Zw. Zaw. w Łodzi*, od *Sjonistyczno-Socjalistycznej Org. „Hitachdat"*.

Wszystkie listy i depesze przyjęto owacyjnie.

Od poszczególnych towarzyszów

Z entuzjazmem przyjęto pozdrowienia, przysłane na Kongres przez poszczególnych towarzyszów, a więc przedewszystkiem pozdrowienia zza murów więziennych, listy od tow. tow.: *Libermana* i *Pragiera* z emigracji (długotrwała owacja); pozdrowienie od tow. *B. Limanowskiego*, oraz listy od tow. tow.: *Wąsika, Kossobudzkiego, Hersztala* i *Danielewicza*.

Przemówienia powitalne

Tow. *Żuławski* udziela głosu delegatom bratnich organizacyj.

PRZEMÓWIENIE PRZEDSTAWICIELA SOCJALNEJ DEMOKRACJI W. MIASTA GDAŃSKA

(tłomacz. z niem. przez t. Czapińskiego).

Imieniem S. D. Gdańska przynoszę najserdeczniejsze pozdrowienia polskim socjalistom. Obecne warunki polityczne w Gdańsku są okropne. Podobnie, jak w Niemczech, zrobiono z Gdańska filię hitleryzmu. Ale mimo tego pozbawienia wolności, robotnicy gdańscy **nie są złamani.**

Różne kraje w różny sposób wszczepiają u siebie faszyzm: wszystko jedno, czy to się nazywa elita, czy przodownictwo — żadne z tych zasad nie odniesie trwałego zwycięstwa.

Zwycięstwo to, do którego m. in. toruje drogę obecny Kongres, odniesie rewolucyjna elita klasy robotniczej, która w walce z faszyzmem uczyni to, że wielkie ideały socjalizmu przestaną być tylko słowem, a staną się rzeczywistością (oklaski).

PRZEMÓWIENIE TOW. BORKA

imieniem robotników polskich w Niemczech.

Mam nadzieję, że mimo trudnych warunków, ta walka, którą prowadzicie w Polsce, przyniesie zwycięstwo. My w Niemczech nie mamy dziś żadnych praw ale staramy się walczyć o nie i zdobywać je, aby położyć koniec dyktaturze faszystowskiej. Wówczas socjalizm zapanuje na całym świecie (oklaski).

PRZEMÓWIENIE TOW. EHRLICHA

przedstawiciela „Bundu".

Imieniem żydowskich robotników, zorganizowanych w **Bundzie**, przynoszę Kongresowi najserdeczniejsze pozdrowienia.

Mówca skreśla sytuację międzynarodową socjalizmu, podnosząc wysiłki nowych rozwiązań zagadnień władzy i socjalizacji.

Nie od dziś bronimy zasady jednolitego frontu, ale ta **kwestia** zależy nietylko od Socjalizmu. Należy dążyć do jaknajwiększej konsolidacji sił socjalistycznych. Stoimy na stanowisku jednej partji w każdym kraju. Dziś jeszcze sprawa ta nie dojrzała do realizacji, ale to, co jest możliwe, to ścisła współpraca, oparta na wzajemnem poszanowaniu i lojalności.

Mówca wyraził życzenie, aby praca Kongresu była owocną, **aby jego uchwały stały się punktem wyjścia dla zespolenia własnych szeregów i całego ruchu robotniczego w Polsce** (oklaski).

PRZEMÓWIENIE TOW. MATCZAKA

imieniem Ukraińskiej Partji radykalno-socjalistycznej.

Zjazd Wasz obraduje w przełomowej chwili. Kryzys gospodarczy spada całym ciężarem na klasy pracujące, a kapitalizm szuka nowych form (faszyzm) zachowania swoich wpływów.

Ruch faszystowski niszczy zdobycze i ujarzmia klasę robotniczą. Trzeba mu wypowiedzieć nieubłaganą walkę.

Socjalizm w Polsce jest wielkiem ogniwem obronnem demokracji, podczas, gdy na Wschodzie „Komintern" walkę naszą podważa. Klęska niemiecka wykazuje to niezbicie.

My socjaliści - radykali ukraińscy reprezentujemy w większości chłopów, których trzeba zdobyć dla sprawy. Żadna dyktatura nie zastąpi uświadomienia mas.

Gdy Wy zwyciężacie, i w innych partjach rośnie wiara w zwycięstwo demokracji. Nie dla czczej formy przychodzimy na Kongres, lecz aby poświadczyć, że będziemy walczyć przeciwko dyktaturze i o Socjalizm (oklaski).

PRZEMÓWIENIE TOW. KRONIGA.

Imieniem niemieckich socjalistów w Polsce.

Imieniem **Niemieckiej Socjalistycznej Partji Pracy** w Polsce wita Kongres tow. A. Kronig:

PPS. i Niem. Soc. Partja Pracy od szeregu lat współpracują, mając wspólny cel: **wyzwolenie klasy robotniczej i jej dobro.**

Zainteresowanie XXIII-im Kongresem wśród niemieckich robotników jest ogromne. Polscy i niemieccy robotnicy szukają wspólnie drogi wyjścia z obecnej sytuacji.

Życzymy Wam, aby Kongres natchnął klasę robotniczą nową siłą w jej drodze do zwycięstwa.

(Dalszy ciąg na str. 2-ej).

Zatarg niemiecko-austrjacki trwa nadal

Wczoraj rząd Dollfussa ogłosił następujący komunikat:

„Odpowiedź rządu niemieckiego na notę rządu związkowego nadeszła do Wiednia i została przedłożona obradującej właśnie radzie ministrów. Rada ministrów stwierdziła z ubolewaniem, że rząd niemiecki nie okazał zrozumienia dla potrzeby bezpośredniego załatwienia konfliktu między obydwoma państwami niemieckiemi. Nota niemiecka nie uwzględnia żadną miarą zażaleń, przedłożonych przez rząd austrjacki, zaprzecza tylko niektórym punktom. Rada ministrów stwierdziła jednomyślnie, że nota niemiecka jest niezadowalająca, wobec czego rząd austrjacki pójdzie dalej tą drogą, którą mu wskazuje sytuacja".

Straik szoferów w Paryżu

Straj szoferów jest w Paryżu niemal powszechny. Strajkujący szoferzy ustawili przy większych garażach posterunki które nie dopuszczają do wyruszenia wozów na miasto.

Na bulwarach ruch automobilowy zmniejszył się do minimum. Kursują w niewielkiej liczbie jedynie wozy prywatne. W kilku punktach miasta doszło do drobnych incydentów pomiędzy strajkującymi a łamistrajkami.

Do strajku szoferów paryskich przystąpili również szoferzy taksówek na przedmieściach i w okolicznych miejscowościach.

Naogół strajk objął 12.000 taksówek.

Strajkujący szoferzy taksówek odbyli wieczorem szereg wieców, poczem w liczbie 6-ciu tysięcy usiłowali przedostać się na plac Republiki i tam urządzić demonstrację. Policja rozproszyła manifestantów. Dokonano kilkudziesięciu aresztowań.

Brunatne zbiry zamordowali 5 osób

W ub. czwartek na przedmieściu Berlina zamordowano w tajemniczych okolicznościach b. wybitnego członka partji komunistycznej **Kettnera.** Morderstwa dokonano w biały dzień w gospodzie, w której mieszkał Kettner. Zamordowany był jednym z bliskich współpracowników znanego przywódcy komunistów, Thaelmanna.

W związku ze śledztwem, wszczętem przez policję, władze zarządziły sprowadzenie czterech działaczy komunistycznych z więzienia w Berlinie do Poczdamu. Jak donosi komunikat urzędowy, komuniści w czasie przejazdu rzucili się na konwojujących policjantów, usiłując zbiec. Policja użyła broni i wszyscy **czterej komuniści zostali zastrzeleni.**

Gorączka złota

Na giełdzie londyńskiej panowała wczoraj niesłychana gorączka z powodu niebywałego wzrostu cen złota. Od wczoraj cena złota podskoczyła o 4 szyl. i płacono 6.19.6 za 1 uncję złota.

Górnicy angielscy przeciw importowi węgla

Egzekutywa federacji górników Wielkiej Brytanii na posiedzeniu w Londynie uchwaliła ostry protest przeciw zbytecznemu — zdaniem federacji — sprowadzaniu przez przemysł angielski obcego węgla, wobec ujemnych skutków, jakie sprowadzanie obcego węgla wywołuje w tych krajach, które na podstawie umów handlowych są stałymi odbiorcami węgla brytyjskiego. Federacja górników zwraca się wobec tego do właścicieli kopalń, oraz do rządu, wzywając ich do zapobieżenia podobnym możliwościom na przyszłość.

Z. P. P. S.

W poniedziałek 5 lutego o g. 9 m. 30 rano punktualnie odbędzie się w lokalu własnym w Sejmie posiedzenie plenarne Z. P. P. S. Obecność wszystkich towarzyszy posłów i senatorów bezwarunkowo konieczna.

PREZYDJUM.

Wielkie zgromadzenie robotnicze

odbędzie się dn. 4 lutego b. r. w niedzielę o godz. 10.30 rano w kinie „SPLENDID" ul. Senatorska 29.

Karty wstępu na zgromadzenie towarzysze mogą otrzymywać na Dzielnicach Partyjnych i w związkach zawodowych.

W. O. K. R. — P. P. S.
RADA ZAWOD. m. WARSZAWY

Jak w przeszłości PPS. znalazła dość siły, aby wywalczyć Niepodległość, tak wierzymy, że i w przyszłości zdoła wywalczyć klasie robotniczej zwycięstwo i w to, że w państwie tem robotnik stanie się panem.

W tej walce Niem. Soc. Partja Pracy znajdzie się zawsze przy boku P. P. S. (oklaski).

POWITANIE KOM. CENTR. ZW. ZAW.

Przemówienie tow. Szczuckiego.

Tow. **Szczucki** imieniem **Komisji Centralnej Zw. Zaw.** przypomina usiłowania „sanacji" złamania PPS. i zaprzęgnięcia jej do swego rydwanu tak, jak zaprzęgła różne organizacje kapitalistyczne. Przepowiadano PPS. rychłą zagładę. Próbowano złamać ją siłą lub korupcją. Wszelkie te próby na nic się nie zdały. Tylko nieliczne jednostki, które przypadkowo w PPS. się znalazły, odpadły. **Partja z prób tych wyszła obronną ręką, a zakusy rozbiły się o stalowy hart i wytrwałość socjalistów.** Jest to przecież ta sama PPS., która zwycięsko walczyła z caratem.

W walkach swoich PPS. miała stale przy swym boku sojuszniczkę w Kom. Centr. Zw. Zaw. Ta wierna sojuszniczka Partji będzie nadal wytrwale stać przy PPS.

Składa życzenia, aby uchwały, które tu zapadną, były punktem wyjścia do nowej zwycieskiej ery w ruchu socjalistycznym (oklaski).

PRZEMÓWIENIE TOW. PECHERA
Imieniem Żyd. Socj. Partji Rob. Poale-Sjon.

Tow. dr. **Pecher,** składa Kongresowi życzenia imieniem żydowskiej Socjal. Partji Rob. Poale - Sjon. Ani B. B. S., ani Moraczewski, żadne szykany i ciosy nie zdołały podważyć w masach zaufania do P. P. S., która i nadal kroczy na czele ruchu robotniczego w Polsce.

Mówca wyraża życzenie, aby obecny Kongres nietylko **utrwalił, ale jeszcze bardziej pogłębił w masach istniejącą już obecnie współpracę między PPS. a proletarjatem innych narodowości w Polsce, biorąc tem samem na siebie inicjatywę utworzenia jedynego wspólnego frontu ludu pracującego w Polsce** (oklaski).

PRZEMÓWIENIE TOW. ZYGM. PIOTROWSKIEGO
Imieniem T. U. R.

Zarząd Główny TUR. składa Wam serdeczne pozdrowienia i życzenia jaknajpomyślniejszych obrad.

T. U. R., powstały z inicjatywy tow. Ignacego Daszyńskiego, z woli i uchwałą Polskiej Partji Socjalistycznej przed jedenastu laty, jako centralna organizacja oświatowo - kulturalna polskiego ruchu robotniczego spełnia swą rolę trwając na posterunku. **TUR. działa, jako dopełnienie roboty politycznej i zawodowej polskiego socjalizmu.**

Z ciosami spadającemi na cały ruch socjalistyczny, a głównie na Partję. spadają i ciosy na TUR-a. Pozbawieni wszelkich zasiłków państwowych i samorządowych, skrępowani ustawami i dekretami o stowarzyszeniach, o zbiórkach, o zgromadzeniach widowiskach a nawet zarządzeniami fiskalnemi — jesteśmy skazani na siebie samych, to jest na pomoc samych członków i na rzesze uświadomionych robotników.

W miarę swych sił tak spełniamy swą rolę i to chcemy nadal dawać Partji (oklaski).

PRZEMÓWIENIE TOW. ZIELIŃSKIEJ
Imieniem Rob. Tow. Przyjaciół Dzieci.

W imieniu **Robotniczego Tow. Przyjaciół Dzieci** tow. Iza **Zielińska** przyniosła Kongresowi serdeczne pozdrowienia od placówki, która pracuje nad **wychowaniem socjalistycznem dziecka robotniczego.**

Życzę Wam, abyście z Kongresu wyszli **z wolą walki i zwyciężenia** (oklaski).

PRZEMÓWIENIE TOW. COHNA
Imieniem Młodzieży.

W imieniu **Kom. Centr. Organizacji Młodzieży TUR., ZRSS., Czerwonego Harcerstwa i Młodzieży** zorganizowanej w **R. T. P. D.** powitał Kongres tow. **Cohn.**

Partja ma za sobą wielką pracę: **związanie wysiłków młodzieży z wysiłkami PPS.** Sztandar PPS. jest sztandarem naszym.

Na terenie młodzieży najbardziej odczuwany jest kryzys gospodarczy.

Bezrobocie dławi młodzież. U progu życia młodociani **stają się bezpośredniemi ofiarami kryzysu.**

Na młodzież przypuszczany jest szturm ze strony faszyzmu.

Aby zapobiedz opanowaniu młodzieży przez faszyzm, trzeba dać młodzieży możliwość pracy, a wtedy cała młodzież skupi się w szeregach PPS., gdzie będzie pracować i walczyć z całą Partją (oklaski).

PRZEMÓWIENIE TOW. ŚLEDZIŃSKIEGO

Imieniem Stow. b. Więźniów Politycz.

Tow. L. **Śledziński** w imieniu **Stow. b. Więźniów Politycznych** powitał Kongres i złożył życzenia, aby XXIII Kongres stał się drogowskazem dla walki socjalistycznej.

Oby, tak, jak przez 29 laty C. K. R. ogłosił się tymczasowym rządem rewolucyjnym, nowowybrany C. K. W. stał się rządem rewolucyjnym, **który budować będzie Socjalizm w Polsce** (oklaski).

***

Po dokonaniu wyborów *Komisji Mandatowej,* Kongres przystąpił do wysłuchania sprawozdań i referatów.

Sprawozdanie z działalności kierownictwa Partji

Referat tow. Tomasza Arciszewskiego

Sprawozdanie Centralnego Komitetu Wykonawczego obejmuje ciężki okres zmagania się klasy robotniczej w latach 1931 aż do końca 1933 r. Partja nasza miała co raz gorsze warunki dla swej działalności nietylko wskutek zwiększającego się bezrobocia (połowa członków Partji to bezrobotni), ale także wskutek utrudnień administracyjnych, konfiskat, dywersyj. Dywersja prowadzona była także przez komunistów pod opieką defensywy; dowody tego szczegóły, ujawnione na procesach. Na poprzednim Kongresie rozdawano jakieś pisemko „organizacji opozycji PPS". Niektórzy brali na serjo tę „opozycję"; okazało się, że za nią stała defensywa.

Spotkał nas cios przez wyrwanie z naszych szeregów towarzyszy, skazanych w procesie brzeskim. A po wyborach ostatnich zmienił się skład ciał partyjnych. Dawniej mieliśmy 60 towarzyszy posłów i senatorów, którymi dysponowaliśmy w akcji. Dziś mamy tylko 20 posłów, którymi może dysponować Partja w centralnej pracy partyjnej. Odbija się to z natury rzeczy na działalności Partji. Nadto cały szereg towarzyszy wyrzucono na bruk, musieli on szukać pracy i wskutek tego opuścili, obsługiwane przez nich tereny.

C. K. W. musiał tedy przystosować swą pracę do zmienionych warunków i do nowych potrzeb. Przedewszystkiem utworzono wydziały centralne, celem skoordynowania pracy na poszczególnych odcinkach z działalnością organizacji centralnej.

Jak towarzysze widzą z drukowanego sprawozdania, powstały wydziały: **kobiecy,** który zespolił pracę kół kobiecych z poszczególnemi organizacjami partyjnemi. Centralny Wydział **Młodzieży,** który zespolił prace następujących organizacji: Młodzieży TUR, Z. N. M. S., Czerwonego Harcerstwa, Organizacji Sportowej R. T. P. D. Chodzi także o objęcie młodzieży chłopskiej, wśród której endecja i „sanacja" zaszczepia najgorsze instynkty. Wydział **wiejski,** który wypracował nowy program rolny i wreszcie Wydział **zagraniczny,** który uzgadniał nasze stanowisko w najważniejszych sprawach, podnoszonych w Międzynarodówce.

Wydziały: **Samorządowy, Spółdzielczy, Wydawniczo - Propagandowy,** referat **archiwalny,** komisja **gospodarcza,** która opracowała tezy programu gospodarczego, komisja gospodarcza **„Robotnika",** którego położenie jest nad wyraz ciężkie z powodu nieustannych konfiskat — uzupełniają ten krótki obraz naszej działalności centralnej.

Trzeba zauważyć, że utrudniona — z powodu ubytku cennych sił—praca centrali partyjnej, wyrównana została pracą wytężoną towarzyszy w okręgach. Ogółem w okresie sprawozdawczym odbyliśmy 9925 zebrań i 1777 wieców.

Sprawozdanie wykazuje zmniejszenie ogólnej ilości komitetów partyjnych. Było to spowodowane koniecznością oszczędzania (na lokalach itd.), dlatego niektóre okręgi zmuszone były zastosować centralizację, nie ograniczając bynajmniej działalności w masach.

Jeżeli chodzi o współdziałanie z bratniemi partjami socjalistycznemi w Polsce, to robiliśmy wysiłki duże i takie współdziałanie istnieje. Nie mamy żadnych trudności ze strony towarzyszy ukraińskich i niemieckich co do planu stworzenia stałej komisji współpracy lojalnej i szczerej. Ale nie możemy pozwolić na dyktowanie nam taktyki i na ustawiczne mentorstwo ze strony niektórych kół socjalistów żydowskich.

Połączenie się stronnictw chłopskich w jedno Stronnictwo Ludowe, powitaliśmy z zadowoleniem. Ułatwia nam to znacznie prace na wsi, szczególnie wśród małorolnych i bezrolnych.

I w „sanacji" istnieje ferment; istnieje tam walka o władzę. Niezadowolenie w kraju będzie wzrastać, a my musimy być czujni, a nadewszystko umasowieni i zorganizowani, przygotowani do decydującego momentu (oklaski).

Położenie międzynarodowe Socjalizmu

Referat tow. Mieczysława Niedziałkowskiego

Tow. **Niedziałkowski** omówił w referacie swoim najważniejsze problemy, jakie znajdują się dziś przed międzynarodową myślą socjalistyczną, a którym dała już wyraz międzynarodowa konferencja socjalistyczna w Paryżu, obradująca w kilka miesięcy po zwycięstwie hitleryzmu w Niemczech i mająca możność wyciągnięcia z tego odpowiednich wniosków.

Konferencja paryska **stanęła na stanowisku, że nie może być mowy o stosowaniu przez Socjalizm na całym świecie jednolitych form walki. Użycie tych czy innych metod nie jest sprawą ideologji czy doktryny, ale wyłącznie sprawą taktyki i celowości, która musi być różną w różnych warunkach.**

Musimy uwzględnić trzy odrębne grupy krajów:

1) Kraje, w których **demokracja polityczna została utrzymana (Anglja, Belgja, Holandja, Kraje Skandynawskie, Francja,** w pewnym stopniu **Hiszpanja).** W tych krajach głównym środkiem walki są nadal metody demokratyczno - polityczne, które klasa robotnicza ma tam jeszcze do dyspozycji w całej pełni.

2) Kraje, w których niema nawet pozoru demokracji politycznej, jak Włochy, Niemcy hitlerowskie. **Jugosławja, Litwa,** gdzie jedynym środkiem walki mogą być tylko metody rewolucyjne.

3) Kraje, gdzie faszyzm nie odbył, jak dotąd do końca swego pochodu, gdzie trochę są jeszcze legalne formy masowego ruchu, choć skrępowane, — tam taktyka jest najtrudniejsza, odpowiedzialność największa.

O kwestji użycia tych, czy innych metod decydować musi — tylko sprawa **celowości.**

Następnie tow. **Niedziałkowski** mówił o dwóch falach, idących przez świat. Ruch **faszystowski** robi ogromne postępy, ale obok niego idzie **fala odwrotna, fala wzrostu sił socjalistycznych** (np. w **Szwecji, Danji, Anglji, Belgji, Holandji, Hiszpanji,** gdzie przy ostatnich wyborach partja socjalistyczna zdobyła przeszło 2 miljony głosów). Pierwociny ruchu faszystowskiego w **Anglji, Irlandji i Belgji** zostały całkowicie przełamane dlatego, **że w porę potrafiono tam uruchomić ulicę przeciwko wrogowi;** dlatego, że setki tysięcy robotników ze wspaniałym entuzjazmem umiały przełamać w porę faszyzm siłą fizyczną. I właśnie tam, gdzie klasa robotnicza ma do rozporządzenia arsenał demokracji politycznej — tam może ona w praktyce przejawić **największą siłę fizyczną.**

Proletarjat nie jest jedyną siłą na arenie historji. Obok klasy robotniczej grają rolę ogromną w dziejach nowej epoki: masy włościaństwa, chałupnicy zdeklasowane warstwy inteligencji i półinteligencji. Te olbrzymie masy niewychowane socjalistycznie, których liczba **wzrasta z roku na rok, — objektywnie** antykapitalistyczne — **mogą być uruchomione nietylko przez nas przeciwko kapitalizmowi i faszyzmowi, ale również i przez faszyzm przeciwko nam, jak wykazał przykład Niemiec.** W tej ostatniej ewentualności leży **największe niebezpieczeństwo** (tak właśnie było w **Niemczech** i we **Włoszech).** Dlatego też najbardziej decydujące dla Socjalizmu w walce z faszyzmem jest w tej chwili to, **czy potrafi on uruchomić przeciwko faszyzmowi również i te ogromne masy t. zw. „warstw pośrednich",** czy proletarjat zdoła zająć pozycję awangardy tych zrozpaczonych miljonów.

Omawiając następnie sprawę rozłamu istniejącego w samym obozie robotniczym: rozłamu, dzielącego robotników na obozy: **socjalistyczny i komunistyczny,** tow. **Niedziałkowski** stwierdził, że jednolity front nie może być rozumiany w taki sposób, **aby socjalizm go tworzył, a komunizm — niszczył.** Póki polityka „Kominternu" pozostaje bez zmiany — o jednolitym froncie na tym terenie nie może być mowy w praktyce

Co się tyczy sprawy **pacyfizmu i walki przeciwko wojnie,** tow. **Niedziałkowski** wystąpił kategorycznie przeciwko mniemaniu, aby możliwe było ugruntowanie pokoju bez złamania faszyzmu. Póki faszyzm istnieje — żadne pakty o nieagresji, żadne Ligi itp. **nie powstrzymają katastrofy wojny.** Dlatego też cała polityka zagraniczna obozu socjalistycznego musi być nastawiona przedewszystkiem na **złamanie faszyzmu,** dlatego trzeba zerwać z naiwnym pacyfizmem.

Następnie mówca przeszedł do kwestji, która znalazła ostatnio bardzo żywy oddźwięk w całym obozie socjalistycznym: do znanego **planu de Mana.** Otóż założeniem tego planu — jak stwierdził tow. **Niedziałkowski** — jest właśnie problem, **jak uruchomić po naszej stronie miljonowe masy pośrednie z proletarjatem, jako awangardą.**

Aby osiągnąć ten cel, należy wskazać **konkretne plany przebudowy, konkretne wyjście z obecnej sytuacji.** Takie również założenie mają przedłożone na dzisiejszy Kongres **tezy Rady Naczelnej.**

Wszyscy zdajemy sobie sprawę z tego, że załamują się podstawy gospodarki kapitalistycznej, ale błędem byłoby, gdybyśmy przypuszczali, **że jedynym wynikiem tego stanu musi być automatycznie rewolucja na rzecz socjalizmu.** Gdy ważą się szale — o tem, która z nich przeważy, zadecyduje to, **czy potrafimy rzucić w porę na szalę naszą energję, wolę, czy potrafimy uruchomić masy za Socjalizmem, a przeciwko faszyzmowi.**

Wkońcu swego referatu tow. **Niedziałkowski** stwierdził, że o ile problem środków i narzędzi walki jest tylko problemem taktyki, problemem **ideologji** jest: czy mamy ulec psychozie faszyzmu **i podeptać to, co nazywamy wolnością człowieka?** Czy mamy zdjąć z naszego sztandaru hasło **wolności?** Cała Międzynarodówka Socjalistyczna odpowiedziała: **Nie! Socjalizm i wolność są to pojęcia nierozerwalne.** To, czy Socjalizm w dalszym ciągu nieść będzie masom **wolną kulturę wolnego człowieka — jest najżywotniejszą sprawą naszej ideologji.**

Socjalizm — to nie tylko zagadnienie społeczno - gospodarcze, to tak samo zagadnienie kultury. Nie będzie nowej kultury bez wolności. (Oklaski).

Najbliższe zadania organizacyjne i programowo-taktyczne Partji

Referat tow. Kazimierza Pużaka

Przystępując do omówienia najbliższych celów programowych, taktycznych i organizacyjnych — muszę stwierdzić, że przemówienia moich poprzedników ułatwiły mi zadanie.

Jeszcze bardziej ułatwia mi zadanie fakt, iż z wyjątkiem paru organizacji, **wszyscy stoją na stanowisku ostatnich uchwał Rady Naczelnej P. P. S., które określają nasz pogląd na najbliższe zadania.**

Wielki to dorobek, który winien być wytyczną w naszej dyskusji.

Chciałbym zwrócić uwagę, że ostatnia rezolucja Rady Naczelnej nie przyszła w następstwie „roboty na kolanie", lecz **w wyniku systematycznej pracy, trwającej w okresie od ostatniego Kongresu.**

Jeżeli powołamy się na program socjalizmu, **to stwierdzimy, że został rozszerzony cel polityczny, bez odpowiednika ekonomicznego.**

Sytuacja staje się coraz jaśniejsza, zwłaszcza pod dyktaturą. Klasa robotnicza, prześladowana nieustannie dojrzewa do oporu, gdy proklamowano krucjatę przeciwko marksizmowi i socjalizmowi. Żaden kompromis nie ochroni mas przed zachłannością i przemocą faszyzmu. **Mamy przed sobą problem wojny obronnej z odbieraniem prawa do walki i oporu.** W tym położeniu PPS. w poszukiwaniu praktycznych środków, zmierzających do celu musi stworzyć warunki pozwalające na przypuszczenie szturmu do bastjonów dyktatury.

Wyjściowym punktem jest **walka.** Rząd Robotniczo - Chłopski będzie narzędziem likwidacji faszyzmu i kapitalizmu, oraz budowy socjalizmu od podstaw.

W tych warunkach muszą odpaść jakiekolwiek iluzje, że w ramach kapitalizmu i dyktatury może być mowa o rozwiązaniu zagadnień w duchu socjalistycznym.

Dobór środków walki precyzujemy w jednym zdaniu: **Rząd robotniczo - włościański może być rezultatem ruchu masowego.**

Innych dróg niema, gdyż objektywne warunki są takie, iż wszelkie inne pozycje, które mogłyby być wyzyskane przez proletarjat zostały zniweczone przez dyktaturę.

Rząd Robotniczo - Chłopski — to Rząd, który zniesie własność w miastach i na wsi, dziś narzędzie ucisku i wyzysku. Dalej rząd robotniczo - włościański uspołeczni środki produkcji. Uspołecznienie środków produkcji, warunkuje likwidację bezrobocia.

Masa proletarjatu musi zrozumieć, że wraz z uspołecznieniem środków produkcji, podniesiona będzie stopa życiowa klasy pracującej.

Trzeba powołać wszystkie siły klasy robotniczej do dzieła, które w rezultacie swoim da bezrobotnym pracę.

P. P. S. **posiada program na okres przejściowy.**

Jeżeli ktoś w Polsce chce położyć kres „sanacji" — ten nie może pominąć chłopów i nie wywłaszczyć obszarników. To jest konieczność, gdyż mając do wyboru kilka tysięcy szlachty i miljony chłopów — dla nas niema tutaj ani przez chwilę wahania.

W dalszym ciągu tow. **Pużak** przystąpił do omówienia zgłoszonych rezolucji, wskazując na ich niedokładności i błędność sformułowania.

Ważnem jest, kończy tow. **Pużak** zagadnienie środków w walce.

Jeżeli chcemy rozpocząć nowy, wielki okres w historji Socjalizmu — to musimy pamiętać, że w pracy organizacyjno - partyjnej musimy przestrzegać dyscypliny i bojowości. Marks powiedział kiedyś: Rewolucja czasem wymaga tego, aby kontrrewolucja smagała ją biczem. Musi więc zapanować jednolitość poglądów na cele i środki walki!

Objektywne możliwości rewolucyjne istnieją. Pod ten ustrój trzeba podłożyć dynamit, który zburzy stary ład i wyzwoli te siły, które będą budować Socjalizm.

Armja walcząca — operować musi jednolitemi hasłami agitacyjnemi. **Trzeba wytworzyć wiarę w słuszność naszych postulatów.**

Nasza akcja i poszczególne fazy walki wymagają armji masowej, nad którą musi czuwać i którą kierować musi P. P. S. Potrzeba także jednolitości wewnętrznej jest nakazem chwili.

Jeżeli ma być budowana władza, to musi być ona obdarzona zaufaniem i autorytetem. Musi zrodzić się wiara w sprawę socjalizmu, tej wizji przyszłości.

Tow. **Pużak** kończy swoje przemówienie przypomnieniem przemówienia tow. **Perla** wygłoszonego na XI Kongresie P. P. S. przed 25 laty. Tow. **Perl — wtedy** przyrównał rolę Partji do jeźdźca o którym pisze **Słowacki w „Anhellim".** Jeździec ten budzi **żołnierzy do walki Ten** jeździec z chorągwią, na której **wypisane** są trzy zgłoski. Jeździec ten **wołał** wielkim głosem żołnierze! a dziś **woła: żołnierze PPS. wstańcie do walki.**

Dzisiaj PPS. to nie tylko Polska **Partja** Socjalistyczna — to nasza najbliższa przyszłość **to Polskie Państwo Socjalistyczne** (oklaski).

Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej

Tow. J. **Krzesławski** złożył **sprawozdanie** Komisji Rewizyjnej.

Komisja znalazła rachunki i książki w zupełnym porządku i proponuje Kongresowi **uchwalenie absolutorjum dla ustępującego CKW.**

Dyskusja

Około godz. 5 p.p. rozpoczęła się dyskusja. Streścimy jej przebieg w numerze jutrzejszym. Wczoraj przemawiali tow. tow. **B. Drobner, E. Hryniewicz, Z. Zaremba, A. Próchnik, A. Obarski, J. Stańczyk, A. Pająk, L. Cohn, L. Zawadzka,** poczem obrady odroczono do dziś, godz. 9½ **rano.**

***

Podstawą dyskusji są uchwały - tezy Rady Naczelnej PPS, **ogłoszone przez nas** przed paroma miesiącami. **Inny** projekt rezolucji, **o którym mówił w** swoim referacie tow. **K. Pużak,** zawiera hasło **„dyktatury mas pracujących",** oraz odmienne sformułowanie niektórych punktów uchwał Rady Naczelnej. Ponadto zostały zgłoszone **poprawki** do tez Rady i parę wniosków w poszczególnych sprawach konkretnych (stosunek do czwartego Sejmu, sprawa więźniów politycznych, akcja prasowa).

List tow. Fr. Adlera sekretarza Międzynarodówki Socjalistycznej

Usprawiedliwiając konieczność cofnięcia zamierzonego przyjazdu, tow. **Adler** przesyła najlepsze życzenia dla PPS. od Międzynarodówki.

„Socjaliści wszystkich krajów znają ciężkie warunki, w jakich prowadzą walkę socjaliści polscy. Podwójny front, na którym walczą wobec dwóch różnych form faszyzmu, w szczególności walka z panującym systemem rządzenia, pociąga za sobą ciężkie ofiary ze strony polskiego Socjalizmu".

Tow. **Adler** imieniem Międzynarodówki wyraża przekonanie, że uchwały naszego Kongresu będą miały historyczne znaczenie, łączące się ściśle z losem pokoju europejskiego.

***

List odczytała tow **D. Kłuszyńska,** po przemówieniu tow. **Niedziałkowskiego.**

Scalona dentystyka

Zamiast dentysty — zęborwacz

Od wybitnego lekarza - dentysty otrzymujemy uwagi następujące:

Dentystyka wraz ze stomatologją (nauka o chorobach ust) poczyniła w ostatnich dziesięcioleciach wielkie postępy i stanowi dziś poważny dział w medycynie powszechnej, obejmujący oprócz usuwania, leczenia chorych zębów i chorób jamy ustnej, profilaktykę (zapobieganie) tych chorób, a także powikłania, mogące powstać na tle sprawy chorobowej zębów i jamy ustnej. Ustalono bowiem ścisły związek między chorobami zębów i ust a resztą organizmu i ktoby dzisiaj chciał ograniczyć dentystykę do rwania zębów, naraziłby się na śmieszność.

A jednak znalazła się instytucja, która nie ulękła się tej śmieszności. Smutną tę odwagę okazała „scalona" świeżo Kasa Chorych m. Warszawy, czyli tzw. Ubezpieczalnia Społeczna. W statucie Ubezpieczalni z dnia 30 grudnia 1933 r. podpisanym przez p. min. **Hubickiego,** paragraf 12-ty jest poświęcony pomocy dentystycznej i wylicza w czterech punktach rodzaje tej pomocy. Punkt pierwszy, mówiący o usuwaniu zębów, nie nadających się do leczenia, jest bezsporny.

Punkt drugi brzmi: „znieczulanie bolących zębów". Otóż po „znieczuleniu", które jest zatruciem, nerw ulega rozkładowi, co może pociągnąć za sobą bardzo poważne skutki w postaci ogólnego zakażenia, a w następstwie zaatakowanie poszczególnych organów, jak to: wsierdzia, nerek, wątroby i in., albo reumatyzm pochodzenia zakaźnego. Znieczulenie właściwe można więc stosować tylko jako środek pomocniczy do wyrwania zęba, nigdy zaś jako sposób leczenia zębów, jako rodzaj pomocy dentystycznej.

Punkt trzeci głosi: „plombowania w razie powierzchownej próchnicy, jeżeli można je uskutecznić na jednem posiedzeniu". Zachodzi tu pytanie: skąd pacjent ma wiedzieć, że próchnica jest powierzchowna? Przepis ten redukuje plombowanie do minimum, do jakichś wyjątkowych wypadków.

Wreszcie punkt czwarty mówi o leczeniu „ropotoku zębodołowego". O ile w punkcie trzecim mamy przesadę in minus, to tu mamy znowu przesadę in plus. Albowiem ropotok zęba jest chorobą bardzo skomplikowaną i bywa zazwyczaj skutkiem innych chorób. Tu dentysta musi porozumieć się z innymi specjalistami i jedna wizyta nic nie znaczy.

Na cztery rodzaje pomocy dentystycznej mamy więc tylko jeden jedyny niewątpliwy i najmniej szkodliwy: usuwanie zębów. Całą dentystykę sprowadzono do zęborwania. Tak oto scalono nietylko instytucje, ale także cały dział nauki lekarskiej.

Ze sformułowania par. 12 widać, że autor jego niewiele się zna na dentystyce. Ale jak się mogła stać, że taki produkt znachorski znalazł się w statucie największej ubezpieczalni w kraju Czemu nie zadano sobie trudu zasięgnięcia opinji fachowców? O ile wiemy, Rada Centralna Zrzeszeń Stomatologów i Lekarzy Dentystów Rzp. Pol. ofiarowała swe usługi, ale nie skorzystano z nich. A skutek? Dziwoląg statutowy, dotyczący pomocy dentystycznej.

Gdyby tu szło tylko o wadliwość paragrafu statutowego, nie zabralibyśmy głosu. Ale — jak wykazaliśmy — ubezpieczonym wyrządza się krzywdę i naraża się ich na poważne niebezpieczeństwo. Dlatego trzeba żądać, by paragraf 12-ty statutu zmieniono zgodnie z interesami ubezpieczonych i ze stanem dzisiejszym nauki dentystycznej.

Dr. M.

Z Ubezpieczalni Społecznej w Warszawie

Ubezpieczalnia Społeczna w Warszawie rozpoczęła wysyłać firmom zawiadomienia o tem, że konta tych firm zostały zaopatrzone w stały numer.

Firmy winny wypisywać stały numer konta na formularzach, używanych do zgłoszeń nowoprzyjętych pracowników, wymeldowań, wykazów stanu zatrudnienia i t. p., na wszelkich dowodach wpłat oraz na pismach, dotyczących wymiaru składek i regulacji należności.

O zmianie adresu zamieszkania pracodawcy, lub zmianie siedziby zakładu pracy należy niezwłocznie zawiadamiać pisemnie Ubezpieczalnię Społeczną w Warszawie, a o zmianach, dotyczących formy prawnej zakładu pracy — zawiadamiać przez złożenie nowego zgłoszenia zakładu pracy na formularzu Nr. 7.

Z ŻYCIA PARTJI

SOBOTA, 3 b. m.

Koło im. Montwiłła-Mireckiego (Wolska 44) o godz. 7-ej wiecz. ogólne zebranie członków z referatem tow. *Jakubowskiego* n. t. „PPS. i hasła obecnych walk robotniczych".

Koło im. Marksa (Kacza 7) o godz. 7-ej wiecz. ogólne zebranie członków z referatem tow. *Goldówny* n. t. „Konstytucja BB".

Organizacja Młodzieży TUR

ZBIÓRKI TUROWCÓW.

W związku z Kongresem Partji i niedzielnem zgromadzeniem robotniczem Egzekutywa Warsz. TUR. zarządza na niedzielę, dnia 4 b. m. o godz. 9 rano

ZBIÓRKI TUROWCÓW.

W lokalu przy ul. **Chłodnej 30** zbierają się koła im. Martakusa, Perla, Montwiłła - Mireckiego, Marxa, Jauresa, Paszkowskiej.

W lokalu przy ul. **Wareckiej 7** koła im. Waryńskiego, Okrzei, Jaszkowskiego i Praussa.

Wszyscy turowcy winni przybyć punktualnie i w strojach organizacyjnych.

Ruch kult.-oświatowy

CZERW. HARCERSTWO TUR. Wycieczka na wystawę Ligi Ochrony Przyrody odbędzie się dzisiaj. Zbiórka o godz. 4 45 pop. na pl. Trzech Krzyży przy Inst. Głuchoniemych. Wstęp dla Cz. H. bezpłatny.

Najwięcej kobiet pracujących liczy Polska

Instytut Statystyczny w Zurychu ogłosił dane dotyczące pracy zawodowej kobiet.

Ze statystyki tej wynika, że na pierwszem miejscu pod względem procentowym stoi Polska, gdyż liczy 6 miljonów pracujących zawodowo kobiet, co stanowi 45% ogółu żeńskiej ludności kraju.

Zkolei idzie Francja z 42%, Finlandja z 37%, Niemcy z 36%, Szwajcarja z 31%, Włochy z 27%, Węgry z 26%, Anglja z 25% i Hiszpanja z 9%.

KAŻDY CZŁOWIEK PRACY MA PRAWO DO ODPOCZYNKU I ROZRYWKI

zwłaszcza zaś obradujący bez wytchnienia uczestnicy XXIII Kongresu Partji, którzy przybędą dzisiaj na urządzoną przez Z. R. S. S.

ZABAWĘ W SALI ATENEUM.

WIADOMOŚCI SPORTOWE

RKS WIELKIE HAJDUKI MISTRZEM ROBOTNICZYM POLSKI.

W Wielkich Hajdukach rozegrany został w piątek piłkarski mecz finałowy o robotnicze mistrzostwo Polski pomiędzy mistrzem Polski północnej łódzkim WIDZEWEM a mistrzem Polski południowej RKS WIELKIE HAJDUKI.

Zwyciężyła wysoko drużyna śląska w stosunku 7:1 (3:0). Bramki dla zwycięzców zdobyli Renet, Sontag i Dziwisz.

Ślązacy wykazali doskonałą technikę i piękną zespołową grę. Łodzianie natomiast nie zaimponowali, prawdopodobnie wskutek braku treningu i paromiesięcznej przerwy w rozgrywkach piłkarskich.

Sędziował tow. Golla z Czechosłowacji. Widzów bardzo dużo.

Dzięki temu zwycięstwu RKS Wielkie Hajduki zdobył ostatecznie tytuł robotniczego mistrza Polski na rok 1933.

HOKEJOWE MISTRZOSTWA POLSKI WE LWOWIE.

We Lwowie nastąpiło w piątek otwarcie finało - hokejowych mistrzostw Polski.

Pierwszy mecz pomiędzy warszawską Legją a Lwowską Lechją zakończył się wynikiem nierozstrzygniętym 0 : 0 mimo trzykrotnego przedłużania. Mecz rozegrany został w trudnych warunkach atmosferycznych. Padający bez przerwy śnieg ogromnie utrudniał grę. Ze względu na te trudności tercje trwały tylko po 7½ min. aby umożliwić w przerwach sprzątnięcie śniegu.

Wieczorem rozegrany został drugi mecz pomiędzy poznańskim A. Z. S. a Czarnymi. Mecz ten stał na znacznie wyższym poziomie i prowadzony był w bardzo żywem tempie. Chwilami drużyny wykazały bardzo wysoką klasę gry.

Po ciężkiej równorzędnej walce zawody zakończyły się zwycięstwem poznańczyków w stosunku 2:1, (1:0, 0:1, 1:0).

ZWYCIĘSTWO WARSZAWIANKI W WILNIE.

W piątek rozegrany został mecz hokejowy pomiędzy Warszawianką a wileńskiem Ogniskiem, zakończony zwycięstwem Warszawianki 2:1 (1:0, 0:0, 1:1).

ŁYŻWIARSKIE FIGUROWE MISTRZOSTWA POLSKI.

Wczoraj na torze lodowym Warszawskiego T-wa Łyżwiarskiego w Dolinie Szwajcarskiej rozpoczęto zawody panów w jeździe figurowej na lodzie, w ramach mistrzostw Polski.

Do konkurencji stanęło kilkunastu naszych zawodników. Przodujące miejsce w figurze dodatkowej wywalczył sobie Staniszewski.

Swego rodzaju sensacją jest piąta lokata Iwasiewicza, dotychczasowego mistrza Polski.

ŁYŻWIARSKIE MISTRZOSTWA SŁOWIAŃSKIE W WARSZAWIE.

Wczoraj na torze lodowym jeziora Kamionkowskiego w stolicy rozpoczęły się wielkie trzydniowe zawody łyżwiarskie w jeździe szybkiej na lodzie o mistrzostwo Polski i mistrzostwo słowiańskie.

Na starcie stanęli zawodnicy czescy i polscy. Organizacja zawodów sprawna, natomiast zainteresowanie publiczności słabe, czego należy żałować, gdyż przebieg walk był bardzo interesujący.

W pierwszym dniu zawodów rozegrano konkurencje następujące: 500 m. pań: 1) Lena 1:02,5 sek., 2) Sutyńska 1:05.6 sek.

1500 m. pań: 1) Lena 3:25,8 sek., 2) Sutyńska — 3:35,5 sek.

500 m. panów: 1) Turnowsky (Czech.) 48,8 sek., 2) Michalak 50.6 s., 3) Kalbarczyk 51 sek.

5000 mtr.: 1) Kalbarczyk 9:35 s., 2) Dobrzyński 9:37 s.

Ogółem w biegach męskich startowało 24 zawodników, wobec czego w każdym z biegów rozegrano walkę dwunastokrotnie, gdyż zgodnie z przepisami międzynarodowemi startować może jednocześnie tylko po dwóch zawodników.

Po pierwszym dniu w klasyfikacji ogólnej prowadzi Kalbarczyk przed Turnowskym, Dobrzyńskim, Michalakiem, Sołowiewem.

BRONISŁAW CZECH TRIUMFUJE NA NARCIARSKICH MISTRZOSTWACH CZECHOSŁOWACJI.

W piątek rozpoczęły się w Bańskiej Bystrzycy Międzynarodowe Zawody Narciarskie o mistrzostwo Czechosłowacji. Pierwszego dnia rozegrano bieg na 18 klm. Warunki śnieżne naogół dobre. Na pewnej części trasy zabrakło jednak śniegu, organizatorzy zatem musieli utworzyć sztuczną drogę śnieżną i w tym celu sprowadzić przeszło 100 aut ciężarowych śniegu, aby zasypać drogę.

Wielki sukces odnieśli zawodnicy polscy, a przedewszystkiem Bronisław Czech, który zajął pierwsze miejsce, bijąc elitę narciarską Czechosłowacji. Dystans 18 klm. Czech przebył w czasie 1:03:18 sekund. Drugim zkolei był Simunek (Czechosłowacja), trzecim — Sempner (Czech.). Na czwartem miejscu uplasował się Karpiel (Polska) przed Hromadką (Czech.) i Musilem (Czech.). Na siódmem miejscu znalazł się Stanisław Marusarz (Polska).

AZS WARSZAWSKI DRUŻYNOWYM MISTRZEM POLSKI.

Wczoraj odbyły się w Przemyślu, w hali sportowej miejscowego Ośrodka Wychowania Fizycznego drugie zimowe zawody lekkoatletyczne o mistrzostwa Polski.

Ogólną uwagę i uznanie budziła sama hala, całkowicie odnowiona i przystosowana do warunków zawodów. Na starcie stanęło około 100 zawodników z całej Polski.

Finały poszczególnych konkurencyj dały wyniki następujące:

50 m. pań: Freiwaldówna (Kraków, Makkabi) 7 sek.

Kula pań: Cejzikowa - Kobielska (Pol. Warsz.) 11.36 m.

50 m. panów: Trojanowski (AZS Warszawa) 5,9 s. (Rekord Polski w hali pobity).

80 m. płotki panów: Twardowski (AZS W-wa) 7,9 s.

3000 m.: Orłowski (Pogoń, Katowice) 9:19,3 s.

8×800 m. panów: Cracovia 6:34,1 s.

500 m. pań: Świderska (AZS Poznań) 1:26,1 sek.

Wdal z miejsca pań: Sikorzanka 230 cm.

Wdal panów: Sikorski 665 cmt.

Wzwyż panów: Pławczyk 186 cmt.

Wzwyż pań: Orezłówna 141 cmt.

Kula panów: Tilgner (Poznań) 14,89 m.

4×50 mtr. pań: AZS (Poznań) 34,6 sek.

Tyczka: Kluk (Legja W-wa) 3.84 mtr.

6×50 mtr. panów: AZS W-wa.

W klasyfikacji ogólnej pierwsze miejsce drużynowe zajął AZS Warszawa.

DRUGI KOLARSKI BIEG NAPRZEŁAJ KLUBU ALVA.

Wczoraj odbył się w Warszawie drugi kolarski bieg naprzełaj młodego klubu kolarskiego Alva o nagrodę zimową. Trasa długości 15 klm. prowadziła z Kolejowej do fabryki Lilpopa, stamtąd do 6-go posterunku policyjnego koleiką grodziska do Szczęśliwickiej i zpowrotem na Kolejową.

Sensacyjna porażkę poniósł leader mistrzostw Kaska, którego na finiszu minął Prochacki. Ten ostatni zajął też pierwsze miejsce przed Kaską, Rudnickim, Kosem i Tula.

DZISIEJSZE IMPREZY SPORTOWE.

Dziś rozegrane zostaną następujące ważniejsze zawody sportowe:

Warszawa. W dalszym ciągu słowiańskich mistrzostw łyżwiarskich rozegrane zostaną w Dolinie Szwajcarskiej zawody w jeździe figurowej. O godz. 8-ej rano ćwiczenia obowiązkowe panów. O godz. 14-ej po południu ćwiczenia pań. O godz. 15-ej wielka zabawa kostjumowa na lodzie.

Na boisku AZS o godz. 15-ej mecz hokejowy o mistrzostwo klasy pomiędzy rezerwą akademików a Makabi.

W gmachu Ośrodka W.F. pierwszy dzień zawodów szermierczych o mistrzostwo Warszawy i zawodów eliminacyjnych przed mistrzostwami Europy. O godz. 8.50 zawody eliminacyjne i przedboje mistrzostw Warszawy na szpady. O godz. 16.30 finały.

Wiadomości telegraficzne

Wedle sprawozdania komisji mandatowej 17-go kongresu partyjnego, obecny stan liczebny partji komunistycznej w Rosji wynosi 1.872.000 członków i 935.298 kandydatów.

Wczoraj w Wilnie po południu 18-letni uczeń VI klasy gimnazjum im. Adama Mickiewicza, Leonid Maryń, napadł na urzędniczkę Banku Rolnego, Martę Fedorowiczówne i, zagroziwszy jej sztyletem, wyrwał przerażonej urzędniczce torebkę z 200 złotemi i począł uciekać. Przechodnie dopędzili ucznia w podwórku jednego z domów przy ul. Wielka Pohulanka, odebrali mu pieniądze i sztylet, poczem oddali napastnika w ręce policji.

W nocy z 1-go na 2-go b. m. zmarł w Warszawie *Marceli Sachs*, dziennikarz i literat, w wieku lat 47, przed wojną członek PPS. Wydawał w Łodzi „Głos Polski" i był jego naczelnym redaktorem.

Opublikowanie włoskich i angielskich propozycyj w sprawie rozbrojenia spotkało się z chłodnem przyjęciem prasy francuskiej.

Wczoraj sprowadzono z Wilna do Warszawy fałszerza Wyrwicza Munsztuka. Jest on oskarżony o podrabianie zapisów w książeczkach PKO, naskutek czego podjął on w różnych miastach około 60.000 zł. Munsztuk podawał się w fałszywych dowodach za b. posła inż. Towarnickiego.

Opieczętowanie ksiąg magistratu w Kielcach

Korespondent agencji PID donosi z Kielc: z nakazu prokuratora Sądu Okręgowego w Kielcach opieczętowano księgi w wydziale finansowym magistratu kieleckiego. Opieczętowanie ksiąg pozostałe w związku z ujawnioną w b. tygodniu aferą fałszerstwa kwitów kasowych, która pociągnęła za sobą aresztowanie trzech urzędników magistratu.

Co wyświetlają kina?

AMOR: „Roma Express" i film polski.

ANTINEA: „Ostatnia carowa" i film polski.

APOLLO: „Prokurator Alicja Horn".

ATLANTIC: „Przygoda na Lido".

AS: „Tajemnica dworu Habsburgów".

BAJKA. „Wmpiry wyścigów" i rewja.

CASINO: „Parada rezerwistów".

COLOSSEUM: „Ordynans" i rewja „Kampanja ma być murowana".

COLOSSEUM MAŁE: „Dobroczyńca ludzkości" i „W krainie srebrnego lwa".

CRISTAL: „Tom Mix" i „Noc strachu."

CZARY: „King-Kong".

CORSO: „Wielka grzesznica".

FAMA: „Kapitan Duyfus".

FILHARMONJA: „Niewidzialny człowiek".

FORUM: „Noc w Kairze" z Novarro.

GLORIA: „Dolina trwogi".

HELJOS: „Marie" z Aannabellą.

HOLLYWOOD: „Przyjaciele i kochankowie" i rewja „Podróż w nieznane".

ITALJA: „Gdy miłość się kończy" i rewja „Przez wesołe okulary".

KOMETA: „Zabawka" i rewja.

IKS: „Każdemu wolno kochać" i rewja „Parada wesołków wita Was".

LOS: „Mój przyjaciel król" (do 8 dla mł.) i „Kawiarenka" (Od 8 dla dorosł.)

LUX: „O krok od hańby" i film polski.

MAJESTIC: „Za dwa pocałunki" i rewja „Przez różowe okulary".

MASKA: „Dr. Moreau" i „Kult ciała".

MEWA: „Grzech miłości". i „Schowajcie swoje smutki" z Flip i Flapem.

MIEJSKI: „Platynowa blondynka"

NOWA TOMBOLA: „Odmęt ulicy" i „Liljanka chce się rozwieść".

NOWY SPLENDID: „Zatrute dusze" i rewja.

OKO PRASKIE: (Zygmuntowska 10): „6 godzin życia" i rewja.

PALACE: „Klub dżentelmenów" i rewja.

PETIT TRIANON: „Dama Kier". Nadprogram: „Romeo i Julcia".

„PRAGA": „Dzieje grzechu i rewja.

PROMIEŃ: „Biały Wódz".

RAJ: „Pod fałszywą flagą".

RIVIERA (Leszno 2): „Żółta maska" i „Ułani, ułani".

ROXY: „Pocałunek przed lustrem" i „Tajemnica dworu Habsburgów".

SOKÓŁ: „Dobroczyńska ludzkości" i film polski.

STYLOWY: „Katarzyna Wielka".

TON: „Przybłęda".

UCIECHA: „Jaką mnie pragniesz" z Gretą Garbo.

Nowe rozruchy na Kubie

W Hawanie wybuchły nowe rozruchy. Na naszem zdjęciu tłum demonstruje przed pałacem Prezydenta.

4 ofiary zawodów życiowych

19-letni Matys Szlingbart, bez pracy i bez mieszkania, napił się esencji octowej w bramie domu Gęsia 57.

— 20-letnia Sonia Hopenblumowa (Krochmalna 8), również napiła się esencji octowej w bramie domu Zamenhofa nr. 7.

— 30-letnia Łaja Ziemia, bez zajęcia (Freta 47), napiła się esencji octowej.

— 20-letnia Janina Adamowiczówna, bez pracy i bez mieszkania, otruła się kwasem karbolowym w bramie domu Miedziana nr. 1.

Desperatom pomocy udzieliło Pogotowie, poczem Szlingbarta przewiozło do szpitala na Czystem, Hopenblumową — do Wolskiego i Adamowiczównę — do Dz. Jezus.

5 ofiar ślizgawicy

W ciągu doby ubiegłej, ofiarami ślizgawicy padło 6 osób. Są to: Arja Ida Helfgot, Zofja Tomaszewska, Felicja Kwiatkowska, Franciszka Kondracka, Eugenja Landsbergowa i Emilja Sabardynowa. Wszystkim ofiarom ślizgawicy pomocy udzieliło Pogotowie — poczem Kwiatkowską przewiozło do domu.

Samobójstwo chorej

33-letnia Wiktorja Gajewska, służąca od kilku lat u Jakóba Samuela Feldszteina (pl. Grzybowski 7), cierpiała od dłuższego czasu na bóle głowy, wskutek utworzenia się guza. Gajewska, po wizycie u lekarza dowiedziała się, iż musi poddać się operacji, w przeciwnym razie może dostać pomieszania zmysłów. G. tak przejęła się opinją lekarza, że postanowiła skrócić swe cierpienia. Będąc sama w kuchni, G. wypiła 100 grm. esencji octowej i wkrótce po przewiezieniu przez Pogotowie do szpitala Dz. Jezus — życie zakończyła.

NASZA RUBRYKA

Poszukiwanie pracy

ŻONA NAUCZYCIELA gimnazjalnego, wykształcenie średnie, szuka zajęcia wychowawczyni, towarzyszki, pielęgniarki, lektorki, i t. p. w godz. 15—19. Zna rożne roboty ręczne. Referencje. Oferty „Wymagania skromne" do red. „Robotnika"

STAN POGODY

Przewidywany przebieg pogody do wieczora dnia 3 b. m.: Przeważnie pochmurno i miejscami zanikające opady śnieżne. Naogół mroźno, na Pomorzu i w Wileńskiem nieco cieplej. Umiarkowane wiatry z kierunków północnych — na wybrzeżu zachodniem.

Polski Związek Myśli Wolnej

POLSKI ZWIĄZEK MYŚLI WOLNEJ. Dziś o godz. 8 wiecz. w lokalu PZMW, ul. Królewska 16, ob. *Edmund Pietruszewski* wygłosi odczyt p. t. *„Gospodarka planowa a kryzys"*.

Co usłyszymy w radjo?

SOBOTA, 3 lutego.

7.00 Sygnał czasu. 7.05 Gimnastyka. — 7.20 Muzyka z płyt. 7.35 Dziennik poranny. 7.40 Muzyka z płyt. 7.55 Chwilka gospodarstwa domowego. 8.00 Program na dzień bieżący. 11.40 Przegląd Prasy. 11.50 Repertuar Teatrów Warszawskich. 11.57 Sygnał czasu. 12.05 Koncert. 12.30 Wiadomości meteorologiczne. 12.36 Koncert jazzowy. 12.55 Dziennik Południowy.. 15.25 Wiadomości o eksporcie. 15.30 Wiadomości gospodarcze. 15.40 „Skrzynka strzelecka". 15.55 Chwilka lotnicza. 16.00 Audycja dla chorych. 16.40 Lekcja języka francuskiego. 17.00 Transmisja z Wilna. 18.00 Reportaż. 18.20 Koncert kameralny. 19.00 Program. 19.05 Rozmaitości. 19.25 (feljeton literacki). 19.40 Wiadomości sportowe 19.47 Dziennik Wieczorny. 19.55 Przerwa. 20.00 „Myśli wybrane". 20.02 Dzisiejszy karnawał. 21.00 „Skrzynka pocztowa". — 21.20 Koncert Chopinowski 22.00 Odczyt. 23.00 Wiadomości dla komunikacji lotniczej. 22.15 Muzyka salonowa z płyt. 22.40 Odczyt. 23.00 Wiadomości. 23.05 Muzyka taneczna.

OGŁOSZENIA DROBNE

Cmentarz zniszczonych aut w Los Angeles

Co grają w Teatrach?

TEATR ATENEUM. Dziś i codziennie „Maszyna" sztuka amerykańska w 9 obrazach. Ceny popularne od 50 gr. do zł. 2.50 groszy.

Z OPERY. Dziś odegrana będzie wystawiona z przepychem dekoracyjnym „Aida" w zespole znakomitym.

Jutro o godz. 3½ pop. ukaże się „Jaś i Małgosia", wieczorem świetna operetka „Orfeusz w piekle".

TEATR NARODOWY daje dziś uroczą komedję Musseta „Nie igra się z miłością".

W najbliższym tygodniu wielka premjera „Marji Stuart" Schillera w przekładzie Miłaszewskiego.

TEATR LETNI gra sztukę Devala „Towariszcz".

W najbliższym czasie premjera nowej sztuki autora „Fräulein Doktor" Jerzego Tepy p. t. „Iwar Kreuger".

TEATR NOWY. Dziś „Czwarty do brydża" Grzymały - Siedleckiego.

W najbliższych dniach premjera nowej sztuki Marjusza Maszyńskiego „Tak a nie inaczej".

TEATR POLSKI: Codziennie znana komedja W. Perzyńskiego „Aszantka".

Jutro o g. 4 pop, po cenach zniżonych, sztuka J. Tepy „Fräulein Doktor".

W pełnych próbach pod kierunkiem reżyserskim R. Ordyńskiego „Kupiec wenecki" Szekspira.

TEATR MAŁY: Codziennie komedja S. Kiedrzyńskiego p. t.: „Ten i Tamten".

Jutro o g. 4 pop., po cenach zniżonych, komedja Verneuil'a „Azais".

TEATR „NOWA KOMEDJA". Codziennie nowa komedja Słonimskiego „Rodzina".

Jutro o godz. 4 pop. teatr „Nowa Komedja" grać będzie po raz 38 świetną komedję Marjana Hemara „Firma". Ceny miejsc zniżone.

TEATR KAMERALNY. Dziś i jutro „Hamlet" z Bendą w roli tytułowej. O g. 4 pop. popularne przedstawienie „Hamleta" dla młodzieży szkolnej po cenach zniżonych.

CYGANERJA: Codziennie rewja karnawałowa „Cyganerja rozfikana" z Pogorzelską, Dymszą, Gierasimskim Symem na czele zespołu.

WIELKA OPERETKA. Przedstawienia Balu w Savoy'u dobiegają końca; wkrótce premjera operetki Banatzky'ego „Pod Białym Koniem".

TEATR „8 m. 30" (Mokotowska 73) daje codziennie polską operetkę „Miłość i złoto".

TEATR REWJI „MIGNON". Codziennie rewja - operetka „Bukiet śmiechu".

TEATR HIPOTECZNA 8. Codziennie „Jesień... Zima... Wiosna..."

CYRK STANIEWSKICH. Dziś i codziennie „Cyrk pod wodą", wielka pantomina wodna przy udziale 250 osób.

Z FILHARMONJI. Jutro o godz. 12 w poł. odbędzie się 20-ty Poranek Symfoniczny, poświęcony twórczości Rachmaninowa. Orkiestrę poprowadzi znany kapelmistrz Kazimierz Wiłkomirski. Soustami będą: p. Maryla Krzywiec, utalentowana śpiewaczka Opery Warszawskiej, i p. Arkadjusz Bukin, doskonały pianista. W programie: Symfonja, koncert fortepianowy i pieśni.

Z niedawnej przeszłości

(„Niepodległość" Nr. 20 i 21)

Leżą przed nami dwa ostatnie zeszyty **„Niepodległości"** — Nr. 20 i 21. Jak zwykle, znajduje się tam sporo materjału do historji socjalizmu polskiego.

Z okazji 25-letniej rocznicy bohaterskiego zgonu Józefa Montwiłła - Mireckiego, drukuje **Władysław Pobóg-Malinowski** obszerniejszy szkic biograficzny, poświęcony jego życiu. Dwie pierwsze części, które się już ukazały, obejmują okres do jesieni 1905 r., to znaczy do ucieczki Montwiłła ze szpitala św. Ducha. Wartość rozprawy polega na zużytkowaniu wszystkich materjałów i przyczynków, jakie w ostatnich latach się ukazały i na wydobyciu nowych materjałów, zwłaszcza do działalności bojowej Mireckiego. Podnieść należy szczególnie opracowanie szczegółowej historji napadu na kasę skarbową w Opatowie. Na specjalną uwagę zasługuje opublikowanie bardzo ciekawych i charakterystycznych wspomnień Mireckiej o mężu. Pozwolimy sobie na tem miejscu uzupełnić rozprawkę p. Malinowskiego wyjaśnieniem pewnego szczegółu z młodości Mireckiego, który autorowi sprawiał pewne trudności z powodu braku materjałów. Idzie tu mianowicie o sprawę wydalenia Mireckiego ze szkoły górniczej w Dąbrowie Górniczej. Wydalenie to nastąpiło w związku z akcją, prowadzoną przez młodzież przeciw nowemu dyrektorowi szkoły, Dmitriewowi. Z początkiem października 1899 r. wybuchł na tle zarządzeń dyrektora (obostrzenie przepisów o zachowaniu się uczniów i obowiązkowe noszenie mundurów) strajk szkolny. W odpowiedzi na to rada pedagogiczna wszystkich uczniów, a więc między innymi i Mireckiego, wykluczyła ze szkoły (8 października). W kilka dni potem jednak (16 października) przyjęto wszystkich, z wyjątkiem czterech, z powrotem. Do tych, którzy wrócili do szkoły, należał i Mirecki. Tymczasem w kilka tygodni później wybuchły nowe zajścia. W drugiej połowie listopada 1899 r., jeden z uczniów, Leonard Szloger, uczęszczający na ten sam trzeci kurs, co i Mirecki, miał o drobną sprawę zajście z nadzorcą szkoły, Sorokinem. Dyrektor udzielił mu zatem w klasie nagany, na co Szloger oświadczył: „ja nie chcę pozostawać w tak podłej szkole" i opuścił klasę. Po obiedzie zaś wrócił, aby oświadczyć: „Chcę cofnąć swe słowa, to nie szkoła jest podła, a podłe te porządki, które wy staracie się w niej wprowadzić". W dwa dni potem (23 listopada 1899 r.) zjawiła się u dyr. Dmitriewa delegacja, złożona z 3 kolegów Szlogera z 3-go kursu, a jednym z członków delegacji był i Mirecki, i zapowiedziała mu bojkot jego osoby. Na lekcji jego nikt nie będzie uczęszczał. Istotnie, w ciągu najbliższych dni uczniowie opuszczali klasę, gdy Dmitriew do niej wchodził (trzeci kurs) lub nie wstawali z ławek, mimo jego wezwań (czwarty kurs). Uczniowie zaś dwóch niższych kursów, z namowy starszych kolegów, urządzili burzliwą manifestację w oddziale maszynowym. Wypuścili parę z lokomobili, napełnili nią cały pokój, pogasili lampy i podnieśli krzyk i gwizdy, a gdy przyleciał Sorokin z swymi pomocnikami, obrzucili ich węglem i miałem węglowym. Było to 25 listopada 1899 r. Tegoż dnia zebrała się rada pedagogiczna i wyrzuciła ze szkoły 8 uczniów na rok i 18 uczniów bezpowrotnie. Do tej drugiej kategorji należał i Józef Mirecki. Wraz z nim wyrzucony został między innymi uczeń drugiego kursu Zygmunt Lewański, późniejszy współtowarzysz prac partyjnych Mireckiego. Błąd w dacie u p. Malinowskiego (13 listopada) pochodzi zapewne stąd, że była to data wedle starego stylu.

Pragniemy również ściśle ustalić datę pierwszego wyroku, jaki zapadł w 1904 roku na Mireckiego. Otóż decyzją carską z dnia 10 lutego 1904 r. Mirecki za należenie do P.P.S. i za szerzenie pism nielegalnych został skazany na usunięcie z wojska i wysyłkę na Wschodnią Syberję pod jawny nadzór policji na przeciąg 6 lat. Dnia 25 marca 1904 r. przyszło zawiadomienie, że zamiast Sybiru, wyznacza mu się gub. Ołoniecką.

Praca **Adama Próchnika** p. t. „Początki socjalizmu w zaborze pruskim" stanowi zestawienie wysiłków na tym terenie w epoce utopijnego socjalizmu, a następnie wyświetlenie zupełnie dotąd nieznanej sprawy starań niemieckich socjalistów w latach siedemdziesiątych tamtego stulecia o stworzenie organizacyj socjalistycznych w zaborze pruskim. Działalność tę, której wynikiem był szereg strajków, zgromadzeń i powstanie kilku związków, przerwały ustawy antysocjalistyczne.

Tow. **Eugenjusz Ajnenkiel** drukuje o „Akcji rozbrajania Niemców w Łodzi" w r. 1918. W świetle tej rozprawki występuje dość wyraziście rola, jaką odegrała P.P.S. w tej epoce, a w szczególności działalność Aleksandra Napiórkowskiego.

Zainteresowanie wzbudzić mogą ciekawe wspomnienia **Kostka Alexandrowicza** z epoki szkolnej i legjonowej. Tu ograniczamy się do przytoczenia kilku przypadkowych uwag, które wypowiada Kostek Alexandrowicz o innym Kostku, dziś sławnym w całej Polsce, o Kostku Biernackim. Zaznaczamy, że było to pisane na wiele lat przedtem, zanim Kostek Biernacki zdobył swą „sławę". Opisuje sceny przed wyruszeniem z Krakowa w 1914 r. „Obok w sąsiedniej sali urzęduje z groźną miną oficer inspekcyjny — Kostek Biernacki". I następuje dalej opis entuzjastycznego przyjęcia Wyrwy - Furgalskiego. „Z drugiego pokoju złem okiem rzuca na to wszystko Kostek Biernacki, którego najwidoczniej drażnią objawy przywiązania, okazywane Wyrwie". A dalej o walkach pod Kielcami i o schwytanych szpiegach. „Było ich dziewięciu. Nie wiem, czy tam był jaki sąd nad nimi, ale to wiem, że ich wszystkich tego rana powieszono na jednem i tem samem drzewie w pobliskim lasku. Komendant naszej żandarmerji — Kostek (Biernacki) miał ogromnie w tym kierunku rozwiniętą inicjatywę". Oto jak sobie pisał Kostek o Kostku.

Sporo ciekawego materjału wnosi artykuł **Juljana Stachiewicza** p. t. „Rady Główne Związku Walki Czynnej". Podkreślamy tu specjalnie dane, dotyczące stosunku P.P.S. do Z.W.C., a więc o zastrzeżeniach, które w partji budziło założenie Z.W.C., o ewolucji, jaką przechodziła deklaracja ideowa w kierunku odsocjalistycznym i o stopniowem osłabieniu się związku organizacyjnego Z. W. C. z P. P. S. Początkowo powiedziano, że Z. W. C. w stosunku do Polskiej Partji Socjalistycz., jest organizacją „pomocniczą", że wchodzi z partją „w najściślejszą koordynację" i że „z chwilą wybuchu powstania uznaje ją za kierowniczkę działań zbrojnych i poddaje się jej zwierzchnictwu". Już w następnym roku (1909) osłabiono to, mówiąc, że rola pomocnicza Z.W.C. odnosi się tylko do „robót powstańczo-militarnych, prowadzonych w kraju". W roku zaś 1911 odrzucono punkt, mówiący o poddaniu się bezpośrednio kierownictwu P.P.S. w razie powstania, a zastąpiono to formułką: „Z chwilą wybuchu powstania (ZWC.) odda je siły swoje w rozporządzenie rządu rewolucyjnego, uznanego przez inicjatorkę nowych usiłowań zbrojnych ludu polskiego, Polską Partję Socjalistyczną". O dalszym etapie tego odrywania się Z. W. C. od P.P.S., o zastąpieniu powyższej formułki przysięgą na posłuszeństwo Tymczasowej Komisji Skonfederowanych Stronnictw Niepodległościowych, a więc dla organizacji o charakterze koalicyjnym, będzie zapewne mowa w dalszej części artykułu. Wszystko to wskazuje, że ów proces odchodzenia od socjalizmu, którego jaskrawe objawy dziś obserwujemy ma swój początek, już w dość odległej epoce.

Dr. ADAM PRÓCHNIK.

WARUNKI PRENUMERATY: w Warszawie z odnoszeniem miesięcznie zł. 5.40, bez odnoszenia zł. 4.70, na prowincji miesięcznie zł. 5.40, zagranicą zł. 8.—. Za zmianę adresu 50 gr.
CENY OGŁOSZEŃ: Za wiersz wysokości 1 milimetra w tekście gr. 50, zwyczajne gr. 20, komunikaty i nadesłane gr. 80, nekrologi do 60 mm. gr. 20, powyżej 60 mm. gr. 30, drobne za wyraz 20gr. Poszukiwanie i zaofiarowanie pracy bezpłatnie. Ogłoszenia tabelaryczne o 50 proc. drożej. Ogłoszenia zagraniczne o 50 proc. drożej. Układ ogłoszeń w tekście 5-szpaltowy, układ zwyczajnych 10-szpaltowy. Za treść ogłoszeń Redakcja nie odpowiada.

Redaktor odpowiedzialny: STANISŁAW NIEMYSKI. Wydawca: RADA NACZELNA P. P. S.

Odbito w Drukarni Spółki Nakładowo-Wydawniczej „Robotnik", Warecka 7.